

Recent research on the Buddhist archaeological remains after the 15th century

メタデータ	言語: jpn 出版者: 公開日: 2021-12-16 キーワード (Ja): キーワード (En): 作成者: OTANI, Ikue メールアドレス: 所属:
URL	https://doi.org/10.24517/00064497

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 3.0 International License.

＜研究動向＞

モンゴル国における仏教関連遺跡 (15 世紀以降) の調査状況

イフ・ボラギーン・ウンドウル・ドブジョー遺跡の発掘調査結果を報告するにあたり、その基壇構造や出土遺物を比較検討するため、同時代の仏教関連遺跡の発掘調査事例を収集した。イフ・ボラギーン・ウンドウル・ドブジョー遺跡の放射性炭素年代が 15 世紀中葉～17 世紀中葉というものであったため、15 世紀以降として報告されている寺院址の発掘調査事例を集めた⁽¹⁾。

モンゴル国では、元朝のモンゴリア復帰 (北元期: 1368～1635 年) 以降に相当する時期の仏教寺院の調査が 2010 年代より増加している。その理由としては、サンピルドンドフ・チョローンを中心とする「17 世紀のモンゴルの都市」プロジェクトの実

施にともない、多くの遺跡が発掘調査されたことがある。また、現存する建築については、モンゴル国立文化遺産センターと韓国国立文化財研究所が三次元計測などを実施し、一連の報告書を刊行している。近年の研究動向を知るための資料として、その文献リストを残しておく⁽²⁾。(大谷恵恵)

■ チョイジンラマ寺院 Чойжин ламын сүм

1. 국립문화재연구소건축문화재연구실・몽골국립문화유산센터 2019 『초이진라마사원』(몽골의고건축 4)[韓国国立文化財研究所建築文化財研究室・モンゴル国立文化遺産センター『チョイジンラマ寺院』][韓国文化財リポジトリ: https://www.cha.go.kr/cop/bbs/selectBoardArticle.do?nttlId=75806&bbsId=BBSMSTR_1021&pageIndex=1&pageUnit=10&searchCnd=tc&searchWrd=%eb%aa%bd%ea%b3%a8%ec%9d%98+%ea%b3%a0%ea%b1%b4%ec%b6%95&ctgryLrcIs=&ctgryMdcIs=&ctgrySmcls=&ntcStartDt=&ntcEndDt=&searchUseYn=Y&mn=NS_03_08_01]

■ ドンドグドラム皇妃の遺跡 Дондогдулам хатны дурсгал

1. Энхтөр А., Батболд Г., Далантай С., Буянхишиг Ц., 2019, Эх дагина Дондогдулам хатны дурсгалт газарт явуулсан 2018 оны хайгуул болон малтлага судалгааны товч тайлан, Монголын археологи-2018, УБ: 357-363.[エンフトル А.・バトボルド G.・ダランタイ S.・ボヤンヒシグ Ts. 「国母ドンドグド

(2 文献の末尾に「ШУА ТУЗХ БМТ」(モンゴル科学アカデミー歴史学・民族誌学研究所資料)とあるものは報告書刊行前資料のため原則未公表。

(1 下記 M. ガントヤー論文 [松川訳 2012: 238] では、モンゴル国の仏教研究における仏教^{ぶつう}弘通の捉え方が紹介されている。そこで Sh. ビラの 4 時期区分が紹介されているが、その区分に従うと、第 3 期 (ポスト・モンゴル帝国時代 (15～17 世紀)) 以降の時期の遺跡ということになる。考古学でも 15 世紀、17 世紀という数が出てくる背景として、参照されたい。(ガントヤー M. (松川節訳)2012 「近年モンゴルにおける仏教研究概要」『真宗総合研究所研究紀要』31 大谷大学真宗総合研究所: 237-250。)[大谷大学リポジトリ: <http://id.nii.ac.jp/1374/00000139/>]

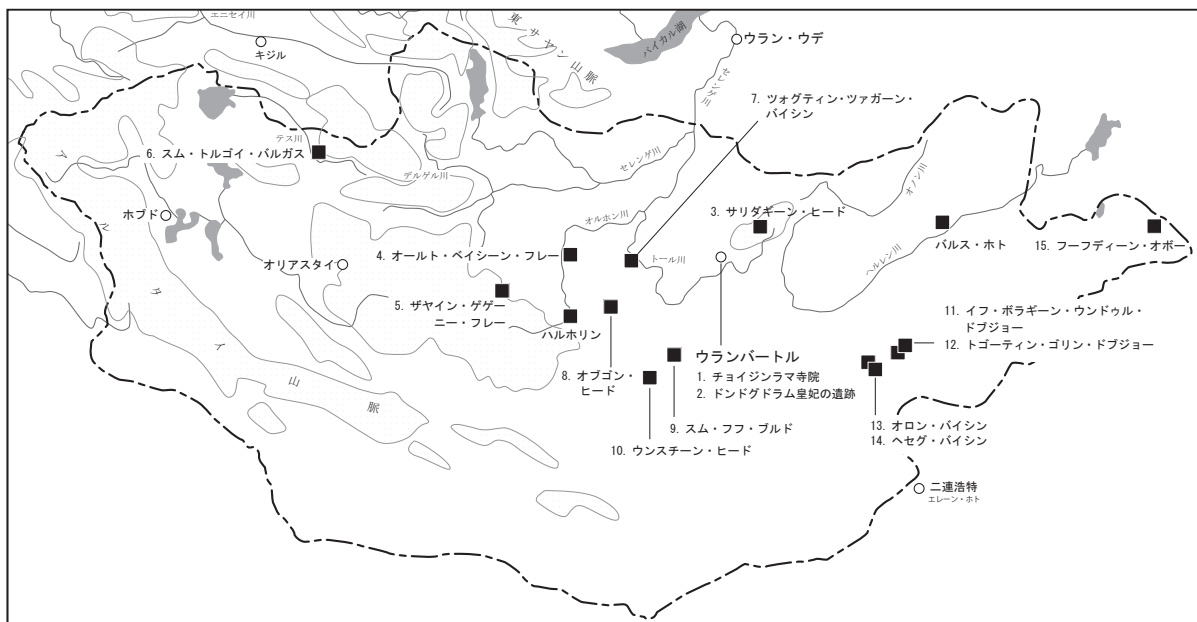

図 1 発掘調査あるいは測量調査が行われた仏教関連遺跡 (15 世紀以降) の位置

ラム皇妃の遺跡で実施した 2018 年の探査と発掘調査の成果」『モンゴル考古学 2018』]

■ サリダギーン・ヒード (サリダグ寺) Сарьдагийн хийд

1. Чулуун С., Энхтуул Ч., 2017, "XVII зууны монголын хотууд төсөл" Сарьдагийн хийд ба өвгөн хийдийн малтлага судалгааны ажлын урьдчилсан үр дүнгээс, *Монголын археологи-2016*, УБ: 255-259. [Чоローン S.・エンフトール Ch. 「"17 世紀のモンゴル都市プロジェクト" サリダグ寺とオブゴン寺発掘調査の初歩的成果」『モンゴル考古学 2016』]
2. Чулуун С., Энхтуул Ч., 2018, "XVII зууны монголын хотууд" төслийн 2017 оны хээрийн судалгааны ажлын товч дүн, *Монголын археологи-2017*, УБ: 141-145. [Чоローン S.・エンフトール Ch. 「"17 世紀のモンゴルの都市" プロジェクト 2017 年田野調査成果」『モンゴル考古学 2017』]
3. 正司哲朗・千田嘉博・エンフトル A. 編 2015 『モンゴル国の遺跡調査とデジタルアーカイブ: 8 世紀から 17 世紀までの城郭都市・寺院・仏塔のデジタル展』奈良大学博物館.
4. 正司 哲朗 2016 「モンゴル国における 17 世紀の寺院跡 Sardgiin khiid のデジタルアーカイブ」『第 17 回北アジア調査研究報告会 発表要旨』北アジア調査研究報告会実行委員会 :70-73.
5. 正司 哲朗・エンフトル A.・オルタナサン E.・チョ

ルン S. 2017 「モンゴル国における 17 世紀の寺院跡 Sardgiin khiid のデジタルアーカイブ」『奈良大学紀要』45 奈良大学:167-176.

■ オールト・ベイシーン・フレー Өөлд бэйсийн хүрээ

1. 국립문화재연구소건축문화재연구실・몽골교육문화가확스포츠투소속문화유산센터 『우울드베이스후레사원』(蒙古의 古建築) [韓國国立文化財研究所建築文化財研究室・モンゴル教育文化科学スポーツ部所属文化遺産センター 『オールト・ベイシーン・フレー』(モンゴルの古建築)] 『モンゴル文化財序リポジトリ』: <https://ncch.gov.mn/Files/Publication/1.%20UULD%20BEISIN%20KHUREE.pdf>]

■ ザヤイン・ゲゲーニー・フレー (ザヤ・ゲゲン寺) Заяын гэгээний хүрээ

1. Оюунбилэг З., Энхбат Г., Нарантуяа Д., Бүрэнтөгс, Чинбат П., Даваацэрэн Ж., Баатархүү Б., Бай Биенсөн, Хан Үг, Чан Жэхэг, Хон Инъги, Ким Тэхён, Эрдэнэцогт Т., 2018, Архангай аймгийн заяын хүрээний "Цогчин дуган"-нд хийсэн хэмжилт, судалгааны урьдчилсан үр дүн, *Монголын археологи-2017*, УБ: 275-281. [オユンビレグ Z.・エンフバト G.・ナラントヤ D.・ブレントグス G.・チンバト P.・ダワーツェレン J.・バートルフー B.・裴秉宣배병선・한옥・홍은기・김선미・김태형 「아йма크 Заяын・フレー ツォグチン・ドガンルハンガイ県のザヤ寺の“大衆本堂”で行った測

表 1 発掘調査あるいは測量調査が行われた仏教関連遺跡 (15 世紀以降)

	遺跡名	アイマク 県	ソム 郡	Аймаг, сум	年代	調査実施年
1	チョイジンラム寺院	ウランバートル市		Улаанбаатар хот	20 世紀	—
2	ドンドグドラム皇妃の遺跡	ウランバートル市		Улаанбаатар хот	20 世紀 *	2018
3	サリダギーン・ヒード	トゥブ	エルデネ	Төв, Эрдэнэ	17 世紀 **	2013-2017, 2020
4	オールト・ベイシーン・フレー	アルハンガイ	オルズイート	Архангай, Өлзийт	19 世紀 (1843~)	2018
5	ザヤイン・ゲゲーニー・フレー	アルハンガイ	ツェツェルレグ	Архангай, Цэцэрлэг	17 世紀 (1696~)	2017
6	スム・トルゴイ・バルガス	ザブハン	テス	Завхан, Тэс	17 世紀	2018-2020
7	ツォグティン・ツァガーン・バイシン	ボルガン	バヤンノール	Булган, Баяннуур	17 世紀	2017-2018
8	オブゴン・ヒード	ボルガン	ラシャント	Булган, Рашаант	19 世紀	2017-2018
9	スム・フフ・ブルド	ドンドゴビ	アダーツァグ	Дундговь, Адаацаг	17 世紀	2019
10	ウンスチーン・ヒード	ドンドゴビ	エルデネダラン	Дундговь, Эрдэнэдалай	19 世紀	2017
11	イフ・ボラギーン・ウンドウル・ドブジョー	スフバートル	トゥブシンシレー	Сүхбаатар, Түвшинширээ	15 世紀中葉 ~17 世紀中葉	2019
12	トゴーチン・ゴリン・ドブジョー	スフバートル	トゥブシンシレー	Сүхбаатар, Түвшинширээ	16~17 世紀	2008, 2018
13	オロン・バイシン	ドルノド	イフヘト	Дорнод, Иххэт	17 世紀	2019
14	ヘセグ・バイシン	ドルノゴビ	イフヘト	Дорноговь, Иххэт	17 世紀	2018
15	フーフディーン・オボー	ドルノド	ハルハ・ゴル	Дорнод, Халх гол	—	2018

* ドンドグドラム女王は 1923 年没。

** 1654 年建立、1787 年焼失。

量調査の初歩的成果」『モンゴル考古学 2017』]

2. 국립문화재연구소・몽골국립문화유산센터 2018 『자야 계계니 후레사원』 (몽골의 고건축 3) [韓國国立文化財研究所・モンゴル国立文化遺産センター 『자야・게게니・후레사원』 (モンゴルの古建築 3)] [韓國文化財庁リポジトリ : https://www.cha.go.kr/cop/bbs/selectBoardArticle.do?nttId=73627&bbsId=BBSMSTR_1021&pageIndex=1&pageUnit=10&searchCnd=tc&searchWrd=%eb%aa%bd%ea%b3%a8%ec%9d%98+%ea%b3%a0%ea%b1%b4%ec%b6%95&ctgryLrcIs=&ctgryMdcIs=&ctgrySmcls=&ntcStartDt=&ntcEndDt=&searchUseYn=Y&mn=NS_03_08_01]

■ スム・トルゴイ・バルガス Сүм толгой балгас

1. Чулуун С., Уртнасан Э., Энхтуул Ч., 2019, Сүм толгой балгасанд хийсэн археологийн малтлага судалгааны урьдчилсан үр дүн, *Монголын археологи-2019*, УБ: 284-290. [チョローン S.・オルトナサン Ye.・エンフトール Ch. 「スム・トルゴイ・バルガスで行った考古発掘調査の初歩的成果報告」『モンゴル考古学 2019』]
2. Эрдэнэцогт Т., Энхжин Н., Батжин Н., Намуун А., Уртнасан Э., 2019, Сүм толгой дурсгалд хийсэн хэмжилт судалгааны урьдчилсан үр дүн, *Монголын археологи-2019*, УБ: 291-296. [エルデネツォグト Т.・エンフジン N.・バトジン N.・ナムーン A.・オルトナサン Ye. 「スム・トルゴイ遺跡で実施した測量調査の初歩的成果報告」『モンゴル考古学 2019』]

■ ツォグティン・ツァガーン・バイシン Цогтын цагаан байшин

1. 上掲 [Чулуун С., Энхтуул Ч., 2018: 144](サリダギーン・ヒードほか 3 遺跡を併せて報告)
- (2. Чулуун С., Энхтуул Ч., Нандинцэцэг Н., Батцоож Б., 2017, *Булган аймгийн Баяннуур сумын нутаг дахь Цогтын цагаан байшингийн туурьт явуулсан археологийн малтлага судалгааны ажлын тайлан*, УБ, ШУА ТУЗХ БМТ. [チョローン S.・エンフトール Ch.・ナンディンツェツェグ N.・バトツォージ B. 『ボルガン^{アイマク}県バヤンノール^{ソム}郡に所在するツォグティン・ツァガーン・バイシン址で実施した考古発掘調査報告』内部資料] [Internet archive: https://archive.org/details/2017_20200217]
- (3. Чулуун С., Энхтуул Ч., Батцоож Б., 2018, *Булган аймгийн Баяннуур сумын нутаг дахь Цогтын цагаан байшингийн туурьт явуулсан археологийн малтлага судалгааны ажлын тайлан*, УБ, ШУА

ТУЗХ БМТ. [チョローン S.・エンフトール Ch.・バトツォージ B. 『ボルガン^{アイマク}県バヤンノール^{ソム}郡に所在するツォグティン・ツァガーン・バイシン址で実施した考古発掘調査報告』内部資料] [Internet archive: https://archive.org/details/2018_20200217_20200217/mode/2up]

■ オブゴン・ヒード Хөнгө тарны Өвгөн хийд

1. 上掲 [Чулуун С., Энхтуул Ч., 2018: 142](サリダギーン・ヒードほか 3 遺跡を併せて報告)
2. Чулуун С., Энхтуул Ч., 2019, "XVII зууны монголын хотууд" төслийн 2018 оны хээрийн судалгааны ажлын товч дүнгээс, *Монголын археологи-2018*, УБ: 326-330. [チョローン S.・エンフトール Ch. 「"17 世紀のモンゴルの都市" プロジェクト 2018 年田野調査成果」『モンゴル考古学 2018』]

■ Сум・フフ・ブルд Сүм хөх бүрд

1. Чулуун С., Эрдэнэболд Л., Энхтуул Ч., Очирбат С., 2019, Сүм хөх бүрдийн тууринд ажилласан хээрийн судалгааны ажлын товч дүнгээс "XVII зууны монголын хотууд" төслийн, *Монголын археологи-2019*, УБ: 297-300. [チョローン S.・エルデネболд L.・エンフトール Ch. 「Сум・フフ・ブルдで行った田野調査の概要 "17 世紀のモンゴルの都市" プロジェクト]

■ Унсчээн・Хиёд Үнстийн хийд

1. Энхбат Г., Оюунбилэг З., Нарантуяа Д., Бүрэнтөгс, Алтансүх Б., Чинбат П., Даваацэрэн Ж., Халиунаа Г., Ким Догмү, Кан Хён, Хон Инъги, Паг Сонху, Чон Чхүнхва, Ким Сонъми, Эрдэнэцогт Т., 2018, Дундговь аймгийн "Үнстийн хийд"-ийн хэмжилт судалгаа ба дижитал баримтжуулалтын урьдчилсан үр дүн, *Монголын археологи-2017*, УБ: 61-65. [Энфбат G.・Оюнбилег Z.・Нарантъя D.・Блентгус G.・Алтансф B.・Чинбат P.・Давъ-тсэлен J.・Хариона G.・金徳文^{キム・トクムン} 김덕문^{カン・ヒョヌン}・강형^{ホン・ウンギ} 홍은기^{パク・ソンホ} 박성호^{チヨン・ジュンヒ} 정춘희^{キム・ソンミ} 김선미^{アイマク}・エルデネツォグт T. 「ドンドゴビ県の“ウンスチーン・ヒード”の測量調査とデジタルドキュメンテーションの初歩的成果報告」『モンゴル考古学 2017』]
2. 국립문화재연구소 건축문화재연구실・몽골교육문화과학스포츠투소속 국립문화유산센터 2017 『운스트 히드 사원』 (몽골의 고건축 2) [韓國国立文化財研究所建築文化財研究室・モンゴル教育文化科学スポーツ部所属国立文化遺産センター 『ウ

ンスチーン・ヒード』(モンゴルの古建築 2)[韓国文化財庁リポジトリ: https://www.cha.go.kr/cop/bbs/selectBoardArticle.do?nttlid=61606&bbsId=BBSMSTR_1021&pageIndex=1&pageUnit=10&searchCnd=tc&searchWrd=%eb%aa%bd%ea%b3%a8%ec%9d%98+%ea%b3%a0%ea%b1%b4%ec%b6%95&ctgryLrcls=&ctgryMdcls=&ctgrySmcls=&ntcStartDt=&ntcEndDt=&searchUseYn=Y&mn=NS_03_08_01]

■ イフ・ボラギーン・ウンドウル・ドブジョー Их булагийн өндөр довжоо

1. 大澤孝・ツォグトバートル B・大谷育恵・ルンデフ G・バトダライ B・アマルボルド Ye. 「イフ・ボラギーン・ウンドウル・ドブジョーの調査 (2019 年度試掘調査) 『金大考古』 2021: 94-130.

■ トゴーティン・ゴリン・ドブジョー Тогоотынголын довжоон

1. 上掲 [大澤ほか 2021] 参考文献の [Navaan D. et al. 2008]。
2. 上掲 [大澤ほか 2021] 参考文献の [Erdenebat U. et al. 2019]。
- (3. 上掲 [大澤ほか 2021] 参考文献の [Amartuvshin Ch. et al. 2018])

■ オロン・バイシン Олон байшин

1. Чулуун С., Уртнасан Э., Очирбат С., 2019, Олон байшинд хийсэн археологийн малтлага судалгааны товч үр дүн, *Монголын археологи-2019*, УБ: 257-262. [チョローン S・オルтнасан Ye・オチルバト S. 「オロン・バイシンで実施した考古発掘調査簡報」『モンゴル考古学 2019』]

■ ヘセグ・バイシン Хэсэг байшин

- (1. Чулуун С., Энхтуул Ч., 2018, Дорноговь аймгийн Иххэт сумын нутаг дахь Хэсэг байшинд археологийн малтлага судалгаа хийсэн ажлын тайлан, УБ, ШУА ТУЗХ БМТ. [チョローン S・エンフトール Ch. 『ドルノゴビ県イフヘト郡に所在するヘセグ・バイシン考古発掘調査報告』内部資料])

■ フーフディーン・オボー Хүүхдийн овоо

1. Энхтөр А., Батборд Г., Далантай С., Амгалагбаатар Б., 2019, Дорнод аймгийн халх голын сумын нутаг дахь "Хүүхдийн-овоо"-ны малтлага судалгааны үр дүнгээс, *Монголын археологи-2018*, УБ: 320-325. [エンフトール А・バトボルド G・ダランタイ S・アムガランバートル B. 「ドルノド県アイマク・ハルフ・ゴル郡に所在する "フーフディーン・オボー" の発掘調査結果」『モンゴル考古学 2018』]

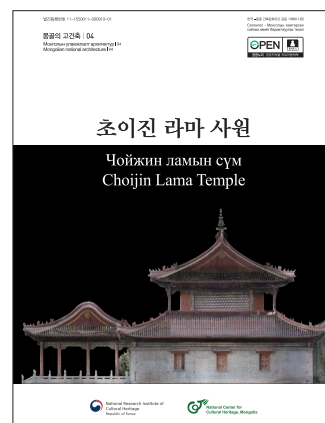
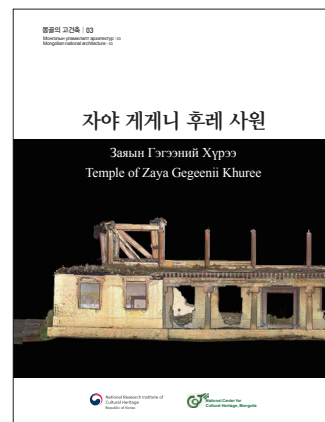
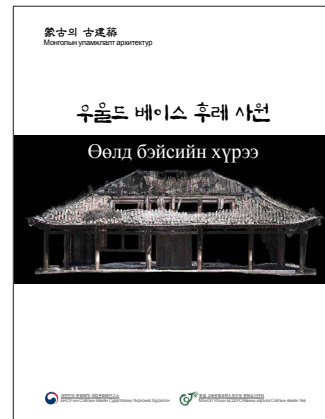

図2 モンゴル国立文化遺産センターと韓国国立文化財研究所による「モンゴルの古建築」報告書